

The logo for AL press, featuring the letters 'AL' in a red square above the word 'press' in a black box.

edice
KIO KAN

A close-up photograph of a young child's face, looking slightly to the right. There is white residue, likely from medicine, smeared on their chin and lips.A collection of various pills and capsules in different colors (yellow, red, blue, white) scattered across the middle of the cover.

SMRTÍČÍ BYZNYS

Hana Hindráková

edice
KIOKAN

SMRTÍČÍ BYZNYS

Hana Hindráková

edice

Copyright © Hana Hindráková, 2017
Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.

Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Copyright © Hana Hindráková, 2017
Redakční úprava Otilie Grezlová
Grafická úprava obálky Tomáš Řízek
Elektronické formáty Dagmar Wankowska, *LiamART*
Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,
v edici Klokan, 2017
shop@alpress.cz
Vydání první

ISBN 978-80-7543-578-1 (pdf)

*Věnováno mužům mého života – Kájovi a Karlovi.
A také Janě Mezihorákové.*

*Zvláštní poděkování patří Nele Boudové,
Tereze Kostkové a Bobu Kleploví
za jejich vstřícnost a za to, že i přes velké pracovní
vytížení si našli čas přečíst můj rukopis
a napsat hodnocení na obálku knihy.*

*Podle Světové zdravotnické organizace
je 25 až 60 procent léků
dodávaných do Afriky falešných.*

*Kvůli falešným lékům zemřou každý rok
v nejchudších zemích statisíce lidí.*

Poděkování

Ráda bych poděkovala těmto lidem:

Lence Dobiáš Černé a Michalu Křístkovi za inspiraci.

Marku Šindelkovi, Zdeňku Jiráskovi, Janu Herčíkovi a Kateřině Karáskové za konzultaci.

Lence Pastorčákové, Honzovi Benschovi a Ottu Huřfákovi za věcné připomínky k námětu knihy.

Janě Mezihorákové, mé úžasné tchyni, za hlídání syna, abych mohla pracovat na této knize.

Mému skvělému manželovi za podporu v psaní a za upřímné komentáře ke knize, ačkoliv ne vždycky mě potěší.

Luboši Kyselovi za to, že se na něj mohu s čímkoliv obrátit a že mi vždycky pomůže.

Mgr. Lucii Šustkové Přinesdomové ze Státního ústavu pro kontrolu léčiv za velmi vstřícný přístup a za informace o falešných lécích.

MUDr. Ellen Konečné, MUDr. Lukáši Malému, MUDr. Tomáši Březinovi, MUDr. Ivaně Kurcové, MUDr. Radimu Žaludovi, vedoucímu oddělení patologie v Nemocnici Kolín, doc. MUDr. Alexandru Pilinovi, CSc., přednostovi Ústavu soudního lékařství a toxikologie VFN v Praze a 1. LF UK, za odborné lékařské konzultace.

Jaroslavu Bílkovi ze společnosti Selectra spol. s r. o. za velmi vstřícný přístup ohledně informací týkající se námořní přepravy.

Michalu Balounovi ze společnosti LemitoMedia.cz za sponzorskou reklamní kampaň ke knize. Jeho skvělého přístupu si opravdu velmi vážím.

Fredericku Ssekyanovi z National Drug Authority Uganda za informace o této organizaci.

Mým čtenářkám a čtenářům za jejich příznivé ohlasy a podporu.

Prolog

Dubaj, Spojené arabské emiráty

Seděl v měkkém zebrovaném béžovohnědém křesílku v luxusní klimatizované restauraci ve dvacátém patře hotelu Burdž al-Arab, za zvuku podmanivé orientální hudby popíjel *ayran*, místní nápoj z čerstvého bílého jogurtu a vody, ochucený solí, citronovou šťávou a drceným pepřem, a díval se do dálky za slunečními paprsky klouzajícími po lehce zvlněných, kýčovitě tyrkysových vodách Perského zálivu. Na moři se pohupovaly luxusní jachty a na hotelové pláži se zářivým bílým pískem se opalovaly desítky lidí.

Jeho asijský původ v záplavě turistů v restauraci nijak nevyňikal. Zpod bílého trika s límečkem mu vykukovala vytetovaná kobra. Ačkoliv nebyl venku, měl na očích sluneční brýle. Nosil je vždycky, protože neměl rád, když mu každý mohl vidět do očí. Téměř nepřetržitě kontroloval svůj telefon. Čekal důležitý hovor.

Nebe se zbarvilo do tmavočervena, sluneční kotouč sklouzl za obzor a z hotelu připomínajícího plachetnici se stala tmavá silueta. Z ochozů minaretů mešit se začaly ozývat hlasy muezzinů, svolávající k večerní modlitbě.

V tu chvíli mu zazvonil telefon a na displeji se ukázalo neznámé číslo.

„Ano?“ promluvil šeptem čínsky do telefonu.

„Vchod do Burdž Chalífa přesně za hodinu,“ ozvalo se a linka zmlkla.

Věděl, že přesně v tu dobu bude před nejvyšší budovou světa začínat představení Dubajská fontána. Uložil telefon do náprsní kapsy šedého saka, v klidu dopil a zaplatil. Potom si přehodil sako ležérně přes pravé rameno, usmál se na tmavovlasou servírku, došel k jednomu z osmnácti výtahů a sjel dolů k recepci.

„Potřebuju taxi k Burdž Chalífa,“ houkl na recepční.

„Hned to bude, pane. Zatím se, prosím, posadte.“

Po chvíli vedle něj zasalutoval obtloustlý pákistánský řidič s knírkem a dovedl ho před hotel. Otevřel mu dveře a nechal ho, aby se posadil dozadu. Řidič nastartoval a vyjel po silnici lemované palmami a exotickými kvetoucími stromy, která spojovala umělý ostrov s pevninou.

Vrchol železobetonového mrakodrapu Burdž Chalífa zářil ve tmě. Dole u umělého jezírka se to hemžilo lidmi s fotoaparáty. Jakmile se ozvala skladba *Sama Dubai*, která vzdávala poctu dubajskému šejkovi, v publiku to začalo vřít. Lidé v předtuše úžasné podívané ani nedýchali, a když se objevily první vodotrysky tančící do rytmu hudby, začali spontánně tleskat, hvízdát a fotografovat. Někteří z nich drželi nad hlavou na teleskopických držácích své chytré telefony a celé představení si natáčeli.

Číňana to nechávalo chladným, protože nyní musel zase pracovat. Za práci byl rád; jen díky ní si mohl dovolit odpočinkový čas v exotických rájích. Posadil se na ocelovou lavičku u vchodu a vyčkával.

Vtom mu kdosi zaklepal na rameno.

„Neotáčej se,“ promluvil čínsky, položil vedle něj obálku a zmizel.

Číňan ji otevřel a ve světle pouliční lampy si přečetl instrukce. Potom se stáhl do ústraní pod palmu, vytáhl z kapsy u béžových kalhot zapalovač a vše spálil. Na okamžik ho zamrzelo, že už si nestihl udělat výlet do pouště, a pak si na telefonu zarezervoval noční let do Kampaly. Byl nejvyšší čas, aby se vrátil do hotelu, sbalil si věci a vydal se na letiště, protože podle předpovědi počasí se do Dubaje hnala písečná bouře ze Saúdské Arábie. Doufal, že nepostihne jeho let a on v Dubaji neuvízne.

Štěstí stálo při něm. V jednu hodinu ráno se jeho letadlo rozjelo po startovací dráze a on za sebou zanechal svět šejků, luxusních radovánek, umělých palmových ostrovů, svět tržišť a orientálních vůní. Letoun nabral výšku, otrásl se v nečekané turbulenci a zamířil nad černý kontinent.

Nyenga, Uganda, o tři dny později

Doktor Mark Ogoto si svlékl bílý plášť, zhasl a vykročil z ambulance. Jakmile zamkl a strčil klíče do kapsy plátěných kalhot, zaslechl tiché kroky. Jejich klapání znělo jako smrt. Intuitivně se přikrčil a kradmo se rozhlédl po tmavé chodbě osvětlené jednou skomírající žárovkou. Ačkoliv nikoho neviděl, zalil ho náhlý, intenzivní pocit nebezpečí. Uvědomil si, jak moc je zranitelný.

Tak už mě našli a přišli se pomstít. Jenže potom, co jsem přikrýval prostěradlem další mrtvé dětské tělíčko, nedovedl jsem dál mlčet. Nemohl jsem v tom pokračovat. Prostě to nešlo. Do čeho jsem se to jen namočil? Proč jsem nedal na svou intuici? Na varovný signál, který mi blikal v hlavě jako noční světla v Kampale. Kdybych tak mohl vrátit čas... Čas a životy těch dětí.

Strachem se mu stáhlo hrdlo a začal přerývaně dýchat. Na čele mu vyskočily studené krůpěje potu. Měl dojem, že se najednou vypařil všechen okolní kyslík.

Nyní už byly kroky slyšet hlasitěji. A přibližovaly se.

Pane Bože, prosím, stůj při mně, odříkával si v duchu stále dokola krátkou modlitbičku.

Kdosi byl blíž a blíž. Doktor si uvědomil, že jeho poslední hodinka se možná kvapem blíží. *Jak asi zemřu? Zastřelí mě? Podříznou mi krk? Budou mě mučit? Pane Bože, prosím, jen ať je to rychlé. Ať dlouho netrpím. A ochraňuj mou rodinu. Ať se ženě ani dětem nic nestane, nemají s tím nic společného.*

Náhle se nad ním ozvalo: „Pane doktore, jste v pořádku?“

Zvedl oči. Byla to zdravotní sestra Maureen Atieno.

„Kale, jsem OK,“ zhluboka si oddechl. „Co tady ještě děláte?“ zamumlal, jako by měl rty přilepené k sobě.

„Ále,“ zamávala divoce rukama, jak měla ve zvyku, a pohodila hlavou, aby dostala z očí dlouhou ofinu. „Zapomněla jsem si kabelku.“

„Ach tak,“ řekl a otřel si pot z čela.

Maureen starostlivě přimhouřila oči. „Opravdu jste v pořádku?“

Přikývl.

„Dobře. A nemám vám udělat test na malárii?“ zeptala se.

„Test byl negativní,“ odpověděl. „Zřejmě jsem jen přetažený.“

„Chápu. Je nás tady málo,“ přizvukovala. „Můžu pro vás něco udělat?“

„Jste hodná. Půjdu domů a pořádně se vyspím. Ráno mi bude určitě líp,“ prohlásil.

„Co kdybyste si vzal zítra volno? Pokusíme se to tady zvládnout.“

„Uvidím,“ odpověděl a zamířil k východu.

„Počkejte, prosím, na mě, hned jsem zpátky,“ zavolala na něj, ale on už ji neslyšel. Rozhodně ji do toho nechtěl zatahovat. Stačilo, že šlo o život jemu a zdravotní sestře Lucy, která s ním pracovala.

Venku se mu zdálo, že zahlédl siluetu postavy, která bežesporu patřila člověku s asijskými rysy.

Tak přece jsem se nespletl, tohle nemůže být náhoda, blesklo mu hlavou a vydal se do útrob tržiště, které souseďilo s klinikou. Poslední sluneční paprsky ozařovaly plechové střechy a dodávaly krvavý ráz všudypřítomné červené hlíně. Na město se snášela tma. Prodíral se davem lidí v úzkých spletitých uličkách kolem stánků se slunečnicíky, pod nimiž byly na dekách rozprostřeny komínky rajčat, citronů, pomerančů, mang, avokád a batátů, vedle v budce stlučené z dřevěných latěk visely banány a na zchátralém pultu leželo několik zralých ananasů. Neustále se ohlížel, zda ho Asiat sleduje. Vypadalo to, že se mu ztratil v mumraji lidí, zvířat a věcí. Minul plátěné pytle s kořením, kde ho do nosu uhodila pronikavě ostrá vůně chilli.

Pro všechny starosti si nevšiml vysoké tělnaté ženy v černém tílku a dlouhé modré batikované sukni. Vykráčovala si proti němu a v koši na hlavě nesla trs sytě zelených banánů.

„Pane doktore,“ zamumlala neslyšně, když do ní vrazil a banány dopadly před ni na zem.

„*Nsonyiwa*, nezlobte se, moc se omlouvám,“ zamumlal lítostivě a pokračoval dál kolem muslimské prodavačky umělohmotných lavorů. Otočil se a spatřil svého pronásledovatele u stánku s kořením.

Tak snadno mě nedostanou, prolétlo mu hlavou a dal se na útěk temnými uličkami. Doufal, že by mu neosvětlené spletité cestičky mezi hliněnými domky s rákosovými stře-

chami mohly zachránit život. Kličkoval sem a tam jako gazela prchající před lvem, až úplně ztratil orientaci. Zpomalil, aby se vydýchal. Vzápětí však zaslechl rychlé kroky.

Kdybych tušil, kam až ty nitky sahají, nikdy bych se do toho nenamočil.

Ve spáncích ucítil zběsilý tlukot srdce a nohy měl jako z gumy. Přesto se pokusil znovu rozběhnout. Šlo to ztěžka, ale adrenalin v krvi a pud sebezáchovy zapracoval. Sebral všechny síly, které ještě měl, a udělal několik dalších kroků. Nevzdával se, ačkoliv si začínal uvědomovat, že mu nedokáže utéct.

Trénovaný asijský zabiják mu byl stále v patách.

Doktor neměl čas přemýšlet o tom, kudy běží, a prchal do nitra čajovníkové plantáže, která sousedila s tržištěm. Po chvíli se zastavil a s úlevou zjistil, že už ho nikdo nepronásleduje. Pořádně se rozhlédl a posadil se na cestě. Zhluboka oddechoval a snažil se uklidnit splašené srdce i mysl. Sundal si brýle a protřel si oči. Napětí v něm konečně trochu povolilo.

Vtom se ho zmocnila jakási vnitřní předtucha, že se něco děje. Pokusil se vstát, ale nohy ho neposlouchaly. Vzápětí se před ním objevila černá silueta postavy. Ve svitu měsíce zahlédl lesknoucí se čepel nože.

Ogoto pohlédl muži do očí a vytušil, co bude následovat. Sklopil hlavu a pozvedl ruce k modlitbě.

Pak se z plantáže ozval nelidský výkřik pronikající do morku kostí.

1. kapitola

Mpogo, Uganda

Když Ellen Hradecká dorazila do Mpoga, krajinou svěže zelených kopců se nesla vůně zralých mang, červeně zbarvená obloha připomínala požár ženoucí se vyprahlou savanou a vdechla okolní přírodě mystickou atmosféru.

„*Tukusanyukidde*, vítej,“ usmála se na ni pastorova drobná žena Barbara a dovedla ji na dvorek k připravenému stolu, kde čekala snad celá vesnice. Všichni se přišli podívat na bělošku, protože ji nikdy na vlastní oči neviděli. Ellen si hned všimla, že s ní jednájí až s posvátným respektem. Jenže ona o tohle nestála. Chtěla tam strávit rok jako jedna z nich a netoužila po tom, aby měla jakákoliv privilegia.

„*Osiibye otya nno*, dobrý večer všem,“ pozdravila lugandsky shluk lidí a odpovědí jí byly překvapené výrazy. „Co se stalo?“ otočila se nechápavě k Barbaře.

Ta ji vzala stranou. „Víš, pozdrav je u nás velmi důležitý a skládá se z několika vět. Musíš pozdravit každého zvlášť a to pořádně, zeptat se na jejich den, jejich rodiny a jak se mají.“

„Ach tak,“ přikývla a vrátila se zpátky.

Vtom se před ní objevilo pět žen v bílých blůzkách s modrým žebrovaným vzorem a dlouhých žlutočervených

sukních. Hlavu, krk a zápěstí jim obepínala bílá stuha. Jedna z žen vystoupila z řady, tleskla rukama a štěbetavě se rozezpívala. Přeshlapovala z nohy na nohu a zlehka se pohupovala v bocích. Na konci sloky se otočila k ostatním stejně oděným ženám, pokynula jim a ony píseň jednohlasně zopakovaly. Ačkoliv se Ellen uvítací představení líbilo, nevěděla, kam s očima. Znervózňovalo ji, že všichni místní upírali zrak jen na ni. Připadala si jako zvíře v národním parku a uvědomovala si, že si na to bude muset zvyknout. Pak ženy daly na stůl tilápii v arašídové omáčce, *matooke*¹, kasavu, rýži a *ugali*². Lžice chyběla. Pastorova žena přinesla hrnek s vodou a nalila Ellen trochu na ruce, aby se mohla umýt. V druhé ruce držela oranžový lavor, do něhož voda odtékala. Ellen by se byla ještě nejraději pod stolem otřela do navlhčených ubrousků, které měla pro všechny případy v kapse, ale bála se, že si toho někdo všimne, a nechtěla se hned po příjezdu dopustit kulturního faux-pas. O původu a obsahu vody raději nepřemýšlela, ale byla si téměř jistá, že by ji lékař z hygienické stanice, kterou navštívila před cestou kvůli očkování, nepochválil. Během prvních hodin v Ugandě stihla porušit všechno, na co ji před odletem upozorňoval. Jenže ona chtěla zapadnout mezi místní, takže neměla na výběr. Prostě to riskla.

Po večeři přinesla pastorova žena coca colu. Ellen jí pošeptala, že příště stačí jen převařená voda, a Barbaře se dost ulevilo. Později Ellen zjistila, že coca cola je v Ugandě luxusní pití a kupuje se pouze pro návštěvy.

Když se vesnice zahalila do pronikavě tmavé noci, zavedla ji pastorova žena do jednoho ze dvou pokojků tem-

¹ *Druh banánů na vaření*

² *Kukuřičná kaše*

ného hliněného domku s vlhkými zdmi u dvou banánovníků. Za nimi utíkal hlouček dětí a všichni čekali na její reakci. Pro ně byl domek palácem, pro Ellen noční můrou. Poprvé ji napadlo, zda se rozhodla správně, že vyjela na rok do Ugandy jako zdravotní sestra.

Ne, já to vydržím. Zvládnu tady žít stejně jako místní, umínila si v duchu. Nikdy by nepřiznala porážku. Stejně se nemůžu vrátit. Vždyť co by tam na mě čekalo? Jen připomínka toho, že je mi pětatřicet a nemám za sebou nic jiného než jedno manželství na pokraji rozvodu a potom tu strašnou událost.

„Mzungu, mzungu, běloch, běloch,“ pokřikovaly za ní děti a fascinovaně zíraly na její téměř průhlednou bílou kůži a slámově žluté vlasy stažené do ohonu. Pak vyběhly se smíchem ven a Ellen osaměla. Na hřebík pověsila moskytiéru, jedinou ochranu vůči všudypřítomné malárii, a rozprostřela ji kolem matrace. Zalezla dovnitř, natáhla se a stejně jako každý večer ji začaly pronásledovat bolestné vzpomínky. Uvědomila si, že pro ně neexistují hranice a jak moc se spletla, když doufala, že před nimi uteče na druhý konec zeměkoule. Ten večer však překvapivě rychle usnula a ve snu se ocitla v pardu-bické nemocnici.

Odevzdaně ležela na lůžku potaženém papírovým prostěradlem ve změti hadiček a kolem pobíhalo několik zdravotních sester. Elektrokardiogram snímal zběsilý tlukot jejího srdce a zaznamenával ho do křivky. Tlak jí neustále stoupal, ale Ellen to nezajímalo. Věděla, že v životě už se jí nemůže stát nic horšího.

Pak bouchly dveře a ona zaslechla vyplašený hlas svého manžela:

„El, řekli mi, co se stalo. Musíš teď být statečná, ano? Spolu to zvládneme.“

„Nedokážu to. Já to nedokážu. Vždyť jsem přišla úplně o všechno,“ vzlykala tak, až ho z toho bolelo srdce. Potom se chytla za břicho a obličej se jí zkřivil bolestí. Po čele jí stékaly čůrky potu.

„Zvládneme to,“ pohladil ji po hlavě a ona na něm viděla, že je také v koncích. Po osmi letech manželství ho velmi dobře znala a bylo jí jasné, že se snaží přesvědčit spíš sebe než ji.

Popotáhla nosem jako dítě a dívala se na něj dál nepřítomným pohledem. „Nemůžu, já už nemůžu,“ zamumlala.

Do místnosti rázně vkročil vysoký zavalitý lékař a promluvil na Libora: „Pane Hradecký, počkejte, prosím, venku. Potom vás zase zavoláme.“

„Můžu tu zůstat?“ požádal lékaře.

Lékař zakroutil hlavou.

„Nezlobte se, nejde to.“

Liborovy rysy o poznání ztvrdly. „Tak to zařídíte. Vždyť jsem také lékař!“

Museli zavolat primáře, aby to Liborovi vysvětlil. Nakonec rezignoval. Políbil Ellen na ústa, krátce jí stiskl ruku a odešel do čekárny. Lékař se k ní sklonil a konejšivě zašeptal:

„Za chvíli vám bude lépe, paní Hradecká.“

Mně už nikdy nebude lépe, prolétlo jí hlavou a znovu se hlasitě rozvlykala.

„Nééé, nééé, nechte mě. Já nechci!“ zaslechla samu sebe, jak křičí. Posadila se na matraci a zalapala po dechu. Zmateně hleděla do okolní tmy a snažila se vzpomenout si, kde vlastně je. Srdce jí zuřivě tlouklo a měla pocit, že jí každou chvíli vyskočí z hrudi. Pak se jí před očima jako film začaly objevovat následující obrazy: odjezd z bytu bez rozloučení s Liborem, let letadlem, přistání v Kampale, cesta do Mpoga, přivítání s pastorem a jeho ženou.

Jsem v Mpogu, v Ugandě, uvědomila si a vydechla úlevou. Rukávem pyžama si otřela zpotené čelo a složila hlavu do dlaní. Kdy tohle jen skončí, pomyslela si zoufale, protože noční můry se jí uhnízdily v hlavě a obtěžovaly ji pokaždé během spánku. Několikrát si doma v průběhu noci převlékala potem zmáčenou noční košili a vařila si heřmánkový čaj nebo mléko s medem, aby se uklidnila.

Do reality ji vrátil podivný šramot. Rukou nahmatala baterku, kterou si připravila vedle hlavy, ještě než usnula, a kužel světla ozářil temnou chýši. Nasměrovala ho na místo, odkud zvuk vycházel, a strnula. Kousek nad ní poletoval netopýr.

Vtom ucítila, že jí cosi přeběhlo po nohou přes tenkou látku pyžama. Zachvěla se a na zádech jí vyskočila husí kůže. Krysa doběhla na konec matrace, protáhla se pod moskytiérou a zmizela v tmavém koutě.

Ráno Ellen probudilo kokrhání kohouta, kdákání slepic, mečení koz, křik dětí, halekání žen a nepříjemně sílící tlak v podbřišku. V rychlosti se převlékla do volného vínového tílka a dlouhé krémové sukně, vklouzla do žabkových sandálů a vyšla na dvorek lemovaný oranžově kvetoucí aloe verou a banánovníky. Slunce zářící vysoko na obloze připomínalo zralé mango.

„*Wasuze otya nno*, dobré ráno,“ pozdravila ji Barbara a věnovala jí široký úsměv.

„*Wasuze otya nno*,“ odpověděla Ellen. Základy lugandštiny se naučila už v Čechách a doufala, že tady svou znalost jazyka vypiluje. Těžko by se totiž na ugandském venkově domluvila jen anglicky. „Kde si můžu odskočit?“ zašeptala.

„Tamhle,“ rozmáchla se Barbara svou drobnou rukou a ukázala na hliněnou boudičku. Vedle ní ležela hrst

podlouhlých, tmavě zelených listů, které se používaly místo toaletního papíru.

Poděkovala a vydala se tím směrem. Když odlepila oči ze země, zjistila, že ji sleduje dvacítká zvědavých očí. Rozpačitě se pousmála a otevřela dřevěné vrzající dveře. Při pohledu na páchnoucí díru obsypanou velkými šváby ztratila rovnováhu a opřela se o zeď. Jeden z brouků jí přelezl na rameno. Ellen ucítila, jak jí srdce vynechalo jeden úder. Zpanikařila a s jekotem vylétla ven, kde spatřila děti válející se na zemi smíchy.

„Nemáte nic na práci?“ Barbara po nich sekla přísným pohledem a ony poslušně zmizely. Pak se otočila k Ellen: „Neboj se, zvykneš si.“ Popadla koště a pokusila se šváby vymést.

Na druhý pokus se Ellen podařilo vykonat potřebu, ačkoliv tam dost švábů ještě zůstalo. Prozatím neměla odvalu použít chlupaté zelené listy, a tak si s sebou tajně nosila toaletní papír.

Jedno z dětí jí podalo hrnek s vodou a lavor, aby si mohla umýt ruce, a další jí mezitím vybalilo celý batoh. Když si prohlédla své věci, zjistila, že jí nějaká havěť sežrala sušenky, které si přivezla z Čech.

„Ellen,“ zavolal na ni pastor Christopher, „pojď sem, chci ti někoho představit.“

A tak to probíhalo celé dopoledne.

V poledne jí začalo kručet v žaludku a dostala strašný hlad. Už věděla, že lidé na vesnicích nesnídají, a o několik hodin později zjistila, že ani neobědvají.

„Barbaro, mohla bych poprosit alespoň o kousek chleba?“ osmělila se a zeptala se pastorovy ženy. Vzápětí toho litovala.

Barbara zakroutila hlavou. „Chléb tu moc často nemíváme, musí se dovážet až z města.“